

OPEX

www.opex.ir

mail@opex.ir

پیشهادات اوپکس به رئیس جمهور محترم در حوزه تولید و صادرات فراورده های نفت، گاز و

پتروشیمی

(ویرایش اول)

شناسنامه گزارش:

تهیه شده در واحد پژوهش اتحادیه صادرکنندگان فراورده های نفت، گاز و پتروشیمی ایران

تهیه و تدوین: علی یاراحمدی، محمدعلی پورابراهیم

همکاران: شرکت پتروشیمی بندر امام، شرکت پلیمر آریا ساسول

ناظر: فریدون اسعدی و محمدهادی ابراهیمی

تاریخ انتشار: مرداد ماه ۱۴۰۳

مقدمه

در سال‌های گذشته یکی از اقداماتی که رؤسای جمهور پس از در اختیار گرفتن سکان هدایت قوه مجریه انجام می‌دهند، تعیین اهدافی با ظرف زمانی ۱۰۰ روزه و ارائه گزارش اقدامات صورت گرفته پس از گذشت بازه زمانی مذکور است. این اقدام و اهمیتی که رئیس جمهور بر اجرای دقیق اهداف یاد شده می‌ورزد، می‌توان زمینه‌ساز افزایش اعتماد عمومی نسبت به تحقق وعده‌های داده شده قبل از انتخاب به عنوان رئیس جمهور باشد. این موضوع سبب شده که به طور عرفی انتظاراتی از هر رئیس جمهور در ۱۰۰ روز اول ریاست جمهوری وجود داشته باشد. البته باید در نظر داشت ظرف زمانی تحقق بسیاری از این انتظارات ممکن است بیش از ۱۰۰ روز باشد، لذا در این موارد منظور از انتظار ۱۰۰ روزه، اقدام رئیس جمهور به منظور اجرایی سازی انتظار یاد شده در بازه زمانی مذکور است. در این خصوص انتظاراتی که از رئیس جمهور منتخب در ۱۰۰ روز نخست دولت چهاردهم از طرف فعالین بخش خصوصی در زمینه تولید و صادرات فرآورده‌های نفت، گاز و پتروشیمی وجود دارد، به شرح جدول ذیل است:

جدول ۱. شرح مشکلات و راهکارهای پیشنهادی

ردیف	شرح مشکل	راه کار پیشنهادی و تاثیر آن بر روند حل مشکل
۱	عدم تامین مناسب خوراک واحدهای پالایشی کوچک مقیاس	تسهیل در تخصیص حجم و فروش خوراک مورد نیاز به این واحدها و تهیه سازوکار و بستر قانونی مناسب آن
۲	افت فشار میدان گازی پارس جنوبی: با توجه به روند افت فشار و افت تولید قریب الوقوع این میدان و نیز نقش بسیار مهم این میدان در تامین انرژی کشور، تاخیر در اجرای پروژه فشارافزایی این میدان در ابعاد اقتصادی، اجتماعی و امنیتی بسیار خسارت بار است.	تدبیر لازم در خصوص تامین مالی این پروژه اندیشیده شود و دستور اکید در خصوص تسریع در شروع و اجرای پروژه داده شود.
۳	عقب افتادگی شدید در تولید نفت و گاز از میادین مشترک با همسایگان	تدوین سند جامع توسعه میادین مشترک و تاکید بر اجرایی سازی آن
۴	پایین بودن ضریب بازیافت میادین نفتی و عدم بکارگیری موثر روش‌های ازدیاد برداشت نفت و افزایش ضریب بازیافت	تدوین سند جامع ازدیاد برداشت میادین نفتی کشور با توجه به ویژگی‌های جغرافیایی و اقلیمی کشور
۵	وجود مدیران ناکارآمد و ناتوان، بدون تخصص و تجربه لازم و با رویکردهای سیاسی و حزبی	تاکید بر وزیر محترم نفت بر انتخاب و نصب مدیران لایق با تخصص و تجربه کافی و نیز انگیزه خدمت به کشور
۶	سوزاندن گازهای مشعل در بسیاری از میادین نفتی	- راه اندازی واحد ان‌جی ال ۳۱۰۰ - پیگیری وضعیت گازهای مشعل واگذار شده از طریق مزایده که همچنان می‌سوزند. تهیه ساز و کار اجرایی جهت ورود صنایع پتروشیمی و پالایشگاه‌های کوچک مقیاس به موضوع جمع‌آوری و ساماندهی گازهای همراه و استفاده از آن به عنوان خوراک
۷	وجود رقابت بین شرکت‌های دولتی فعال در حوزه پایین‌دستی با شرکتهای بخش خصوصی	- تعیین امتیاز برای شرکتهای بخش خصوصی در مناقصات یکسان - تسهیل شرایط شرکت در مناقصات از منظر اخذ ضمانت نامه ها

ردیف	شرح مشکل	راه کار پیشنهادی و تاثیر آن بر روند حل مشکل
	برغم تأکید بر واگذاری شرکت‌های دولتی	- هماهنگی آنلاین با تامین اجتماعی و و سازمان امور مالیاتی برای تسویه قراردادهای توسط کارفرماها
۸	دو نرخی بودن قیمت ارز (ارز بازار آزاد و نیمایی)	مهم‌ترین آسیب سیاست نرخ ارز ثابت به فروش بین مجتمعی می‌رسد. آنجا که شرکت‌های پتروشیمی مجبور هستند با نرخ ارز نیمایی قیمت محصولات خود را تعیین کنند. این موضوع سبب می‌شود که شرکت‌ها به مرور زمان نسبت به عرضه محصولات به صورت بین مجتمعی بی‌تمایل شوند و ترجیح دهند محصولات خود را صادر کنند یا در بورس کالا به فروش برسانند. این موضوع سبب خواهد شد که زنجیره‌های ارزش داخلی دچار اختلال شود و تمامی شرکت‌های یک زنجیره آسیب ببینند. در این راستا پیشنهاد می‌شود:
		۱. یکسان سازی نرخ ارز برای کلیه کالای تجاری ۲. تقویت سامانه مبادله ارز توافقی ۳. حذف کلیه تخصیص‌های ارزی به کالاهای غیر ضروری از طریق ارز نیمایی یا هر عنوان دیگر
۹	عدم توجه به توسعه صنایع پایین دستی متناسب با توان عرضه صنایع بالادستی نفت و گاز	عدم توسعه صنایع پایین دستی باعث عدم تکمیل زنجیره ارزش نفت و گاز می‌شود. این موضوع علاوه بر از دست رفتن فرصت‌های اشتغالزایی فراوان در کشور، باعث تولید محصولات با ارزش افزوده پایین و صادرات مواد خام می‌شود. پیشنهاد میشود در این خصوص با ارائه تسهیلات لازم برای تامین خوراک، صدور مجوزهای لازم نیز تسهیل گردد.
۱۰	عدم وجود استراتژی مدون جهت ممنوعیت فروش نفت خام و افزایش فروش فرآورده‌های آن	- ارائه برنامه حمایت از احداث پالایشگاه‌های جدید کوچک در مناطق مختلف - کمک به تسهیل روند ساخت پالایشگاه‌ها - سرمایه‌گذاری بیشتر در بخش پایین دستی
۱۱	مشکل انتقال خوراک و فرآورده در پایین دست	تکمیل خط لوله تبریز - ارومیه، تکمیل خط لوله بندرعباس - سیرجان - رفسنجان و تکمیل خط لوله سبزآب - ری
۱۲	ناترازی بنزین	اختصاص ۲۰٪ از صادرات LPG برای مصرف در سوخت خودرو به جای بنزین، بهای هر لیتر LPG صادراتی حدود ۲۶ سنت و بهای هر لیتر بنزین وارداتی حدود ۶۶ سنت است. اختصاص ۲۰٪ از گاز مایع صادراتی که بیش از ۲ میلیون تن در سال خواهد بود (معادل ۳.۶ میلیارد لیتر در سال) موجب کاهش روزانه حدود ۸ میلیون لیتر مصرف بنزین و ارزش افزوده اقتصادی حدود یک میلیارد دلار در سال خواهد بود.
۱۳	قاچاق قانونی محصولات پتروشیمی به واسطه تفاوت نرخ ارز بازار آزاد و نیمایی	متأسفانه محصولات پتروشیمی در بورس کالا با دلار ۴۲ هزار تومانی قیمت گذاری می‌گردد که علاوه بر کاهش درآمدهای واقعی شرکت‌های پتروشیمی، نوعی انتقال رانت به صاحبان سهمیه بهین یاب محصولات پتروشیمی است. اختلاف قیمت ۵۰ درصدی میان دلار ۴۲ هزار تومانی با ۶۰ هزار تومانی موجود؛ علاوه بر به هم ریختن توازن در بازار داخلی منجر به فراهم سازی قانونی قاچاق محصولات پتروشیمی شده است. به عنوان مثال در کشور کالایی به نام f7000 وجود دارد که نوعی پلی اتیلن است و قیمت جهانی آن ۱۰۰۰ دلار است. اکنون این محصول با نرخ دلار آزاد حدوداً ۶۰۰ دلار عرضه میشود و با ۵۰ دلار بهای تمام شده به محصول کامپاند با ۳ درصد افزودنی به جهت عبور محصول از گمرکات تبدیل میشود. این یعنی بهای تمام شده این کالا برای تولیدکننده حدوداً ۶۵۰ دلار

ردیف	شرح مشکل	راه کار پیشنهادی و تاثیر آن بر روند حل مشکل
		خواهد بود. تولیدکننده پایین دستی نیز با رقم حدود ۷۵۰ الی ۸۰۰ دلاری آن را صادر می‌نماید. این بدین معناست که حدود ۱۵۰ الی ۲۰۰ دلار به اقتصاد کشور ضربه وارد می‌شود و مجتمع‌های پتروشیمی در حال از دست دادن بازارهای صادراتی خود می‌باشند و حتی قادر به فروش محصولات با نرخ ۹۲۰ دلاری هم نمی‌باشند. پیشنهاد می‌شود در اسرع وقت یا دلار تک نرخی شود و امکان ایجاد رانت کاملاً بسته شود یا حداقل اجازه صادرات کامپاندهای پلیمری صرفاً توسط شرکت‌های تولیدکننده انجام شود تا از این مسیر قابلیت پیگیری آن وجود داشته باشد.
۱۴	مشکلات ناشی از رفع تعهد ارزی بنگاه‌های پتروشیمی	مجتمع‌های پتروشیمی موظف به رفع تعهد ارزی از مسیر صادرات خود می‌باشند و مرجع قیمت‌گذاری محصولات صادرشده، دفتر توسعه صنایع پایین دستی می‌باشد. قیمت‌گذاری محصولات صادرشده بر اساس نشریات بین المللی صورت می‌گیرد و با توجه به وجود تحریم‌های مختلف اقتصادی بعضاً قیمت صادراتی واقعی نسبتاً کمتر از قیمت اعلام شده است. بدیهی است که با توجه به حضور نهادهای مختلف دیگر نظیر گمرک ذیل وزارت اقتصاد، مشکلات متعددی برای این نهادها به وجود آمده است. راهکار این موضوع اجازه سقف مثبت و منفی ۵ درصدی اظهار صادراتی به مجتمع‌های پتروشیمی نسبت به قیمت‌های اعلامی است.
۱۵	ارائه بسته‌های تشویقی سرمایه‌گذاری پتروشیمی	در خرداد ماه ۱۴۰۳ آیین نامه جدید تخفیف پلکانی خوراک تصویب و ابلاغ شد. آیین‌نامه جدید نسبت به قبلی به مراتب هدفمندتر نگارش شده است و استفاده از ابزار اوراق تسویه علاوه بر بهبود اقتصاد طرح، در زمینه تامین مالی طرح نیز می‌تواند به طرح‌های فعال کمک کند. با این وجود همچنان بعید به نظر می‌رسد که تصویب‌نامه‌های جدید نیز بتواند بی‌نظمی توسعه صنعت پتروشیمی را کاهش دهد. علاوه بر قوانین مناسب با شرایط روز، نیاز است نهاد توسعه‌ای این صنعت هر چه سریع‌تر فعال شود و ضمن شناسایی گلوگاه‌ها اقداماتی در جهت توسعه هدفمند زنجیره ارزش صنعت صورت پذیرد. این در حالی است که اساسنامه شرکت ملی صنایع پتروشیمی که به نوعی متولی این بخش است، نزدیک به نیم قرن پیش است. در واقع اگرچه بهبود آیین‌نامه‌ها و قوانین و بازنگری در اعطای مجوز احداث و مجوز خوراک شروط لازم پیشرفت و توسعه هدفمند صنعت است اما شرط کافی نیست و حداقل نیاز است که نهادی با اختیارات قانونی وجود داشته باشد تا بتواند این آیین‌نامه‌ها را پیگیری نماید. در این آیین‌نامه هیچ تخفیفی برای پتروشیمی‌های خوراک گازی در نظر گرفته نشده است. تنها تخفیف که در زنجیره پتروشیمی‌های خوراک گازی است، تخفیف بر متانول است اگر برای تولید فرآورده‌های نفتی از آن استفاده شود.
۱۶	بخشی نگری در دستگاههای متولی صادرات کشور اعم از بانک مرکزی، وزارت صمت و ...	- تعیین یک نهاد به عنوان متولی اصلی - اعمال اختیار به گمرک جهت هماهنگ کننده اصلی کلیه امور از جمله پلیس امنیت اقتصادی در حوزه گمرک - هماهنگی با کشورهای مقاصد صادراتی و مبادله به موقع استاندارد ها با کشورهای هدف

ردیف	شرح مشکل	راه کار پیشنهادی و تاثیر آن بر روند حل مشکل
۱۷	فعال نبودن نمایندگان دولت در کشورهای مقاصد صادراتی	- تقویت زیرساخت های فناوریانه گمرکی و اتصال آنلاین به کلیه سازمان های مرتبط - تعیین کارشناسان خبره بازرگانی در سفارتخانه های ایران در کشورهای مقاصد صادراتی - تعیین کارگروه ویژه صادرات در وزارت خارجه، سازمان توسعه تجارت و سایر نهادهای مرتبط - دستور لغو کلیه بخشنامه های مخل صادرات با نظر کارگروه ویژه منتخب
۱۸	نداشتن اهتمام برای حل مشکل مربوط به صادرات سوخت تقطیری	همکاری بین وزارت صمت، ستاد مبارزه با قاچاق کالا و ارز و اتحادیه صادر کنندگان فرآورده های نفت، گاز و پتروشیمی در چارچوب قوانین و مقررات کشور
۱۹	عدم امکان گشایش اعتبارات اسنادی بین المللی	- تعیین گامهای حل مشکل FATF - دستور ویژه به بانک مرکزی و دستگاههای مرتبط جهت عملیاتی کردن گشایش اعتبارات اسنادی در کشورهای مورد هدف
۲۰	الزام به عرضه کل تولید محصولات پتروشیمی و اعمال تعرفه های ۱۰ درصدی مانند محصول PVC که عملاً باعث توقف صادرات، کاهش ارزش آوری و از دست رفتن بازارهای جهانی شده است.	صدور مجوز صادرات حداقلی محصولات و کاهش کف عرضه در جهت ایفای تعهدات بودجه ای ارزی به بانک مرکزی.
۲۱	متناسب نبودن قیمت گذاری پایه ای محصولات پتروشیمی با توجه به افزایش شدید نرخ حامل های انرژی، سرباز و ... که منجر به زیان ده شدن اکثر محصولات پلیمری از جمله پلی اتیلن ها شده است.	بازنگری سریع و به موقع در نحوه ی قیمت گذاری محصولات توسط دفتر توسعه صنایع پایین دستی پتروشیمی با حضور رؤسای کارگروه های مربوطه
۲۲	الزام کف عرضه حداکثری در بورس کالا که منجر به عدم امکان تخصیص تناژ به بازار جهانی و از دست دادن بازار صادراتی شده است و در پی آن کاهش ارزش آوری را به همراه داشته است.	کاهش کف عرضه محصولات پلیمری با هماهنگی وزارت صمت و دفتر توسعه صنایع پایین دستی

About us

The section of oil, gas and petro-chemistry is the up-most and first industrial vantage of the country and the pivot of the Economy of Iran. Regarding the importance of this section and the need for coordinating and organizing the most active people in the field of production and exporting oil, gas, and petrochemical products, some forethoughtful and job- makers in the private section of the country decided to come together to fight against the threats by using the opportunity of mass intelligence and potentials.

2023 Iranian Oil, Gas and Petrochemical products exports' association All Rights Reserved.

OPEX Publications

Website: <http://www.opex.ir>

Contact information: <http://www.opex.ir/en/aboutus/contactus>